

Η εξωτερική διάσταση της Ενεργειακής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Συνοπτική περίληψη των διεθνών φόρα στα οποία συμμετέχει η Ε.Ε.

Μετάφραση:

Μαρίνα Κακουδάκη

Μ.Α. στην Ευρωπαϊκή Διοίκηση,

Δόκιμη Ερευνήτρια Κ.Ε.ΔΙΑ.

Το παρόν κείμενο αποτελεί μετάφραση ενημερωτικού σημειώματος που εξέδωσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 4 Φεβρουαρίου 2011^{*}, υπό τον τίτλο: «External Dimensions of European Energy Policy – Brief summary of international fora in which the EU is participating».

Το πρωτότυπο κείμενο βρίσκεται δημοσιευμένο στη διεύθυνση: <http://www.european-council.europa.eu/media/171260/ec04.02.2011-external-dimension-factsheetfinal.en.pdf>.

Η Ευρωπαϊκή αγορά ενέργειας αποτελεί τη μεγαλύτερη περιφερειακή αγορά του κόσμου (πάνω από 500 εκατ. καταναλωτών και περίπου 200 εκατ. επιχειρήσεων) και η Ευρώπη το μεγαλύτερο εισαγωγέα ενέργειας στον κόσμο. Δεδομένης της αυξανόμενης εξάρτησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) από τις εισαγωγές, της ανάδυσης νέων μεγάλων καταναλωτριών χωρών, των άστατων τιμών του

^{*} Σημ: Εκ παραδρομής, στο πρωτότυπο κείμενο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, αναφέρεται ως ημερομηνία δημοσίευσης η 4^η Φεβρουαρίου 2010.

πετρελαίου, καθώς και των παγκόσμιων προκλήσεων της ενεργειακής ασφάλειας, της κλιματικής αλλαγής και της ενεργειακής φτώχειας (1.4 δις ανθρώπων χωρίς πρόσβαση σε υπηρεσίες ενέργειας), η εξωτερική διάσταση έχει γίνει αναπόσπαστο μέρος της ενεργειακής πολιτικής της ΕΕ.

Διαδοχικά Ευρωπαϊκά Συμβούλια έχουν υπογραμμίσει την ανάγκη για μια κοινή προσέγγιση σχετικά με την εξωτερική διάσταση της ενεργειακής πολιτικής. Μέχρι τα μέσα του 2011, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναμένεται να υποβάλει ανακοίνωση σχετικά με την ενεργειακή ασφάλεια με στόχο τη διασφάλιση μεγαλύτερης συνοχής στην εξωτερική δράση της ΕΕ στον τομέα της ενέργειας**.

Διμερής Συνεργασία

Στον ενεργειακό τομέα έχουν αναπτυχθεί διάφορα επίπεδα διμερούς συνεργασίας με ποικίλες χώρες και περιοχές όπως Βραζιλία, Κίνα, Ινδία, Ιράκ, Νορβηγία, Νότιος Αφρική, Ρωσία, Ουκρανία, Οργανισμός Εξαγωγών Πετρελαιοπαραγωγών Χωρών (ΟΠΕΚ) και ΗΠΑ.

Επίσης, κεφάλαια για την ενέργεια συμπεριλαμβάνονται σε αρκετά σχέδια δράσης υπό την Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας και σε Συμφωνίες Σύνδεσης ή Συνεργασίας. Επιπροσθέτως, έχουν τεθεί σε ισχύ μη δεσμευτικά Μνημόνια Συνεννόησης με σημαντικούς ενεργειακούς εταίρους, όπως η Ουκρανία, το Αζερμπαϊτζάν, το Καζαχστάν, το Ουζμπεκιστάν, το Τουρκμενιστάν και το Ιράκ. Εξάλλου, ενεργειακοί διάλογοι διεξάγονται σε ποικίλα φόρα, εντός ενός νομικού ή μη νομικού πλαισίου καθορισμού:

Φόρα εξειδικευμένα στον τομέα της ενέργειας βασισμένα σε μια δεσμευτική νομική πράξη

Ενεργειακή Κοινότητα (Energy Community) – Η Συνθήκη για την ίδρυση της Ενεργειακής Κοινότητας τέθηκε σε ισχύ το 2006. Η Ενεργειακή Κοινότητα επεκτείνει

** ΣΤΜ: Στις 7 Σεπτεμβρίου 2011, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε την ανακοίνωση [COM(2011)539] «[\[σ\]χετικά με την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού και τη διεθνή συνεργασία – “Η ενεργειακή πολιτική της ΕΕ: η συνεργασία με τους πέραν των συνόρων μας εταίρους”](#)».

την εσωτερική αγορά ενέργειας της ΕΕ στην Νότιο-Ανατολική Ευρώπη και πέρα από αυτή, στη βάση ενός νομικά δεσμευτικού πλαισίου. Παρέχει ένα σταθερό περιβάλλον επενδύσεων βασισμένου στο κράτος δικαίου και δεσμεύει τα συμβαλλόμενα μέρη μαζί με την ΕΕ. Μέσω της δράσης της, η Ενεργειακή Κοινότητα συμβάλλει στην ασφάλεια του εφοδιασμού στο ευρύτερο ευρωπαϊκό πλαίσιο. Συμβαλλόμενα μέρη είναι η ΕΕ, η Αλβανία, η Βοσνία-Ερζεγοβίνη, η Κροατία, η Π.Γ.Δ.Μ., το Μαυροβούνιο, η Σερβία, το Κοσσυφοπέδιο κατ' εφαρμογή του ψηφίσματος 1244 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, η Δημοκρατία της Μολδαβίας και, από την 1^η Φεβρουαρίου 2011, η Ουκρανία.

<http://www.energy-community.org/>

Συνθήκη για το Χάρτη Ενέργειας (Energy Charter Treaty) – Η Συνθήκη τέθηκε σε ισχύ το 1998. Πρόκειται για μια διεθνή συμφωνία, η οποία στοχεύει στην ενίσχυση του κράτους δικαίου σε ενεργειακά ζητήματα, δημιουργώντας ίσους όρους ανταγωνισμού που πρέπει να τηρούνται από όλες τις συμμετέχουσες κυβερνήσεις, αμβλύνοντας έτσι τους κινδύνους που συνδέονται με τις επενδύσεις και το εμπόριο στον τομέα της ενέργειας. Αριθμεί πάνω από 50 μέλη και η γραμματεία του εδρεύει στις Βρυξέλλες (Βέλγιο).

<http://www.encharter.org/>

Ενεργειακά φόρα σε πιο ευέλικτο πλαίσιο

Διάλογος ΕΕ-Ρωσίας – Ξεκίνησε το 2000 με σκοπό να παράσχει μακροπρόθεσμα αξιοπιστία, ασφάλεια και προβλεψιμότητα στις ενεργειακές σχέσεις στην ελεύθερη αγορά και να ενισχύσει την εμπιστοσύνη και τη διαφάνεια σε αμφότερες πλευρές. Ο διάλογος ΕΕ – Ρωσίας περιλαμβάνει: το Μόνιμο Συμβούλιο Εταιρικής Σχέσης με τη συμμετοχή του Επιτρόπου Ενέργειας της ΕΕ, της τρέχουσας και της επερχόμενης Προεδρίας του Συμβουλίου της ΕΕ και του Ρώσου υπουργού Ενέργειας. Οι καθημερινές εργασίες διαλόγου δομούνται μέσω τριών κύριων ομάδων εργασίας: ενεργειακές στρατηγικές, προβλέψεις και σενάρια, εξελίξεις στην αγορά και ενεργειακή απόδοση.

Διάλογος ΕΕ-ΗΠΑ – Το Συμβούλιο Ενέργειας ΕΕ-ΗΠΑ εγκαθιδρύθηκε το 2009 και επιδιώκει την εμβάθυνση του συντονισμού σε ζητήματα ενεργειακής στρατηγικής κοινού ενδιαφέροντος, την προώθηση της συνεργασίας στις ενεργειακές πολιτικές και την περαιτέρω ενίσχυση της ερευνητικής συνεργασίας σχετικά με τις βιώσιμες και τις καθαρές τεχνολογίες παραγωγής ενέργειας. Το Συμβούλιο Ενέργειας συνεδριάζει εναλλάξ στην ΕΕ και τις ΗΠΑ μια φορά το χρόνο.

Πρωτοβουλία του Μπακού – Ξεκίνησε το 2004 κατά την Υπουργική Διάσκεψη Ενέργειας, που πραγματοποιήθηκε στο Μπακού από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα παραθαλάσσια Κράτη της Κασπίας και Μαύρης Θάλασσας και τους γείτονές τους. Στόχος της πρωτοβουλίας είναι να ενισχύσει την ολοκλήρωση των αγορών ενέργειας των συμμετεχόντων κρατών και της ΕΕ, ώστε να δημιουργηθούν διαφανείς αγορές, ικανές να προσελκύσουν επενδύσεις και να ενισχύσουν την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού.

Διάλογος ΕΕ-ΟΠΕΚ (Οργανισμός εξαγωγών πετρελαιοπαραγωγών χωρών) – Εγκαθιδρύθηκε το 2004 ως ένας υψηλού επιπέδου διμερής διάλογος με στόχο την ενίσχυση των σχέσεων παραγωγού – καταναλωτή. Κάθε χρόνο πραγματοποιείται μια σύνοδος σε υπουργικό επίπεδο. Η ΕΕ στοχεύει σε περισσότερο σταθερές διεθνείς αγορές και τιμές πετρελαίου, σε ένα ελκυστικό κλίμα επενδύσεων, σε μια περισσότερο διαφανή αγορά, σε καλύτερες αναλύσεις και προβλέψεις αγοράς, καθώς και στην τεχνολογική και διεθνή συνεργασία.

Ανατολική Εταιρική Σχέση (Eastern Partnership) – Εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μαρτίου 2009. Συμμετέχουσες χώρες είναι η Αρμενία, το Αζερμπαϊτζάν, η Λευκορωσία, η Γεωργία, η Μολδαβία και η Ουκρανία. Έχουν δημιουργηθεί τέσσερις θεματικές πλατφόρμες για τους βασικούς τομείς συνεργασίας μεταξύ της ΕΕ και των χωρών αυτών, συμπεριλαμβανομένης μιας πλατφόρμας για την ενεργειακή ασφάλεια.

Ευρύτερα πολυμερή φόρα

Διεθνής Υπηρεσίας Ενέργειας (International Energy Agency) – Συστάθηκε το 1974 με έδρα το Παρίσι. Η ΔΥΕ ενεργεί ως ένας σύμβουλος πολιτικής για τα 28 μέλη

της, ενώ συνεργάζεται επίσης με κράτη μη-μέλη και κυρίως τη Ρωσία, την Κίνα και την Ινδία. Η εντολή της ΔΥΕ εστιάζει στην ενεργειακή ασφάλεια, την οικονομική ανάπτυξη, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση, καθώς και την ενεργειακή τεχνολογία.

<http://www.iea.org>

Διεθνές Ενεργειακό Φόρουμ (International Energy Forum) – Αποτελεί το μεγαλύτερο φόρουμ συγκέντρωσης Υπουργών Ενέργειας. Εκτός από τα κράτη μέλη του ΟΠΕΚ και της ΔΥΕ, στο φόρουμ συμμετέχουν σημαντικοί διεθνείς δρώντες όπως η Βραζιλία, η Κίνα, η Ινδία, το Μεξικό, η Ρωσία και η Νότιος Αφρική. Η ΔΥΕ υποστηρίζεται από μια μόνιμη γραμματεία που απαρτίζεται από διεθνές προσωπικό και έχει έδρα το Ριάντ της Σαουδικής Αραβίας. Οι χώρες του Φόρουμ αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το 90% της παγκόσμιας προσφοράς και ζήτησης σε πετρέλαιο και φυσικό αέριο.

<http://www.ief.org/>

Διεθνής Εταιρική Σχέση για τη Συνεργασία σχετικά με την Ενεργειακή Απόδοση (International Partnership on Energy Efficiency Cooperation) – Εγκρίθηκε το 2009 από την ομάδα των Οκτώ (G8), την Ινδία και τη Νότια Κορέα, ενώ σήμερα αριθμεί πολύ περισσότερα κράτη. Αυτό το υψηλού επιπέδου φόρουμ επιχειρεί μέσω της ΔΥΕ και σκοπός του είναι να προάγει ενέργειες που αποφέρουν υψηλά κέρδη και σημαντικές βελτιώσεις της ενεργειακής απόδοσης.

Διεθνής Υπηρεσία για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (International Renewable Energy Agency) – Ιδρύθηκε στη Βόννη τον Ιανουάριο 2009. Μέχρι σήμερα έχουν υπογράψει το καταστατικό της Υπηρεσίας 148 κράτη και η Ευρωπαϊκή Ένωση. Αντικειμενικός σκοπός της είναι να προάγει την ευρεία και αυξανόμενη υιοθέτηση, καθώς και τη βιώσιμη χρήση όλων των ειδών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

<http://www.irena.org/>

Υπηρεσία Πυρηνικής Ενέργειας (Nuclear Energy Agency) – Πρόκειται για μια εξειδικευμένη υπηρεσία, που λειτουργεί στο πλαίσιο του ΟΟΣΑ. Ιδρύθηκε το Φεβρουάριο 1958 και εδρεύει στο Παρίσι. Αριθμεί 29 κράτη μέλη από την Ευρώπη, τη Βόρειο Αμερική και την περιφέρεια Ασίας-Ειρηνικού.

www.oecd-nea.org

Διεθνής Οργανισμός Ατομικής Ενέργειας (International Atomic Energy Agency) – Συστάθηκε το 1957 με έδρα τη Βιέννη. Πρόκειται για αποκεντρωμένο οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών, που εργάζεται για την ασφαλή και ειρηνική χρήση της πυρηνικής επιστήμης και τεχνολογίας.

<http://www.iaea.org/>